

AQUEST ANY ÉS EL CENTENARI
DE LA CREACIÓ DE L'IECMarta
Pessarrodona

Escriptora

Una història d'èxit

Acaba de sortir el nou *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), que encara no tinc per més que l'espero amb candeletes, que diem, i que tindrà ben aviat. Per tant, poc en puc parlar. Per adobar-ho, dubtosament en parlaré, perquè no sóc ni lingüista ni sàvia. En canvi, sí que puc parlar d'un dels volums que més il·lusió m'ha fet darrerament i que també és obra de l'IEC. Em refereixo al segon volum de la *Història de l'Institut d'Estudis Catalans*, de subtítol eloqüent: *De 1942 als temps recents*. Exemplar encara orfe d'anotacions meves, paleses al primer volum (publicat el 2002), perquè m'ha estat una font d'informació (amena) impagable. Aquest volum, que acaba de sortir al públic, el signen els historiadors Albert Balcells i Enric Pujol, com el primer, amb l'afegit ara d'un altre historiador, Santiago Izquierdo. Dono fe, si val la meua paraula, àdhuc l'escripta, que són obres aptes per a una "lectora corrent" (ai las, venerats doctor Johnson i Virginia Woolf!) com vull sempre —és una vocació— que sigui el meu cas. Recordem-ho, perquè el "lector corrent" té més la poesia de la vida, que no pas el crític, sempre de prejudicis.

COM DIRIA UN DELS MEMBRES DE L'IEC, el poeta J.V. Foix, "ho sap tothom i és profecia" que aquest any és el centenari de la creació de l'IEC. Un centenari en el qual plana el fantasma benèfic d'un polític, Enric Prat de la Riba, i una munió d'altres fantasmes benèfics, al capdavant dels quals, Pompeu Fabra, el geni ordenador de la nostra llengua. Personalment, el record de la poeta Maria Àngels Anglada, que sentia un gran honor de ser-ne membre, més molt viu. Foixianament, la profecia, seguida de miracle, és aquesta: que puguem parlar d'un segle d'existència de la institució. Gràcies als dos volums que esmento, podem resseguir (i plorar, sovint) les vicissituds de tota mena que la institució ha patit al llarg d'aquest segle de vida que la contempla. Un segle travessat per dues guerres mundials, una de civil, una de freda, un holocaust, bombes atòmiques... Com tota creació humana, però, segur que l'IEC és una institució les obres de la qual són criticables. Segurament també és criticable la seva actuació, com la de la Fundació Nobel



S. SOMEKAWA

"Acaba de sortir el nou 'Diccionari de la llengua catalana', de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), que encara no tinc per més que l'espero amb candeletes"

al nord enllà espriuà. Incidentalment, convido els meus eventuais lectors que comparin els premis Nobel de literatura amb els seus autors cabdals. Veuran que hi manquen noms, i molts. Una cosa semblant ens pot passar mirant una altra publicació de l'IEC: el *Directori de membres 1907-2002*. En el benentès que tot ésser humà té tendència a creure que els temps passats foren millors, cosa que sovint poso en dubte. Agafant un exemple neutre per a mi i ja part de la història, no pas del present, perquè el matemàtic Lluís Antoni Santaló (1911-2001) no va ser membre de l'IEC fins al 1977? Segons el meu amic matemàtic Eduard Bonet, és el més gran català del ram de tots els temps. També podríem preguntar-nos per què el matemàtic Santaló va rebre primer el premi Príncep d'Astúries (1983) que un *honoris causa* d'universitat catalana (l'Autònoma, 1986) o el Narcís Monturiol de la Generalitat (1984). Sartre, Sartre i l'"enfer". Insisteixo que he agafat un exemple per a mi totalment neutre.

EN QUALESVOL CAS, M'ALEGRA PODER PARLAR del centenari de l'IEC, del fet que m'apassiona llegir la seva història, sortosament oberta, a càrrec d'uns historiadors que saben explicar-la. Fins i tot m'agrada veure els *sants* que els dos volums inclouen i on podem contemplar algunes de les seves celebracions (en casa particular) dels anys cinquanta del segle passat, per exemple, en què els nostres pares de la pàtria culta lluien esmòquing, mot inclòs a l'edició del diccionari del 1995. A vegades la cara és l'espill de l'ànima i veig en la formalitat de vestuari unes ganes de dir: som vius i, quan volem, fem goig. No dubto que, gràcies a aquella sèrie d'ànimes sota l'esmòquing que ens contempen històricament, avui podem parlar d'aquest centenari.

AMB PERMÍS DE L'IEC, CONVIDO A UN PASSEIG pel claustre de la Casa de Convalescència del carrer del Carme, avui seu altra vegada de l'IEC. Per més que mestretites locals ens obriran els ulls a errors que hi ha, segur perquè és una obra humana, al diccionari que acaba de publicar-se o a la història o, fins i tot, a l'anuari, dubto que dubtin, redundància volguda, que el centenari de l'IEC és una història d'èxit. I nostrada.

VOLTA D'HORITZÓ

La pau arriba a Belfast

J.J. Navarro
Arisa

No és gens exagerat qualificar d'"històric" l'acord assolit pels unionistes i republicans nord-irlandesos per governar junts a partir de primers de maig. L'acord fa història perquè clou un conflicte civil que, a la seva darrera fase, ha durat dècades, i perquè culmina un procés de pau que s'ha estès durant els darrers nou anys. A més, el pacte polític nord-irlandès ha aconseguit salvar, gairebé *in extremis*, l'autonomia política de la regió, que el govern de Londres estava disposat a abolir.

La pau nord-irlandesa ha estat un procés accidentat i complex, però el seu èxit fa créixer les esperances en altres llocs on pateixen conflictes semblants, com ara el País Basc. La pau a Belfast té un principi, que és el de la substitució de la violència per la política, i unes motivacions més immediates que inclouen els beneficis econòmics que la pacificació comportarà per a un territori que en el passat ja ha donat mostres de tenir un gran potencial per a la prosperitat.

El sol fet que els unionistes d'Ian Paisley i els republicans de Gerry Adams hagin accedit a reunir-se i governar junts també és un èxit de la política britànica, i concretament de Tony Blair, que s'ha trobat amb la bona notícia tot just quan està a punt de deixar el càrrec. Dissortadament, Blair no podrà anar-se'n del tot tranquil, perquè els iranesos li han espatllat el comiat agafant 15 mariners anglesos com a ostatges en aigües del golf Pèrsic. Tot i així, la pacificació nord-irlandesa és un triomf més rellevant, perquè supera un dels darrers conflictes polítics violents que hi havia a Europa.

Tant de bo passi el mateix amb els altres. Si Irlanda del Nord aconsegueix encarrar en pau el seu futur immediat, serà un triomf de la paciència i de la raó democràtica.

GASTAR EL QUE ÉS JUST

Ignasi Riera

Escriptor

Despeses electorals

Torno de Lleida, on he pogut participar en un doble homenatge a Josep Maria Huertas, convocat el primer per ICV i el segon pels Amics de la Seu Vella, que debatien, en un marc impressionant, i en dia sense boira, sobre les relacions entre periodisme i història. En conversa posterior, algú em pregunta sobre la capacitat de Huer-

tas per exercir, amb ulls i cor d'arreu, solidàriament globalitzats, de SOS crític contra actuacions que ell creia inacceptables. Algú em va preguntar si l'homenatge pòstum que ha anunciat l'Ajuntament de Barcelona tindrà lloc al Poblenou i, en concret, a Can Ricart. Els he dit que no ho sabia. Un altre m'ha preguntat: "I

què et sembla que diria Josep Maria Huertas sobre les despeses electorals prèvies a unes eleccions municipals?" Evidentment, no ho sé. Però he pensat que sí, que seria oportú que el govern, el Parlament, la Federació i l'Associació de Municipis, si convé amb l'assessorament de la Sindicatura de Comptes, contro-

lessin de veritat les despeses que generaran les eleccions del maig. I que hi hagués possibilitat d'inhabilitar candidates o candidats elegits, si el partit que els proposava ha gastat més del que és just. Si més no, que tots els partits publicessin —la informàtica facilita la feina— les despeses, a l'engròs i a la menuda,

municipi per municipi, que ens costarà tot plegat. Si ho fan pensaré que un amic que ja no hi és ens enviaria un "sí, gràcies!" còmplice. I és que el periodista agosarat, que es passejava sovint per la frontera de la imprudència, ens va ensenyar que arronsar-se o aflagar el poder no és èticament homologable.